

- активное использование рынка в качестве эффективного инструмента координации деятельности участников инновационного цикла "научные исследования, разработки - производство - сбыт - обслуживание";

- создание условий для развития различных форм предпринимательства в сфере науки и производства.

Новая модель экономического роста, основывающаяся на инновационном типе развития, требует новой финансово-кредитной политики, эффективного стимулирования инноваций, развития наукоёмких и снижения природоэксплуатирующих отраслей – на макроуровне; изменения типа предпринимательской деятельности, активного привлечения к производству малого и среднего частного бизнеса – на микроуровне.

Література

1. Гуменюк М. Типизация секторов инновационного развития региона за тенденциями изменения валовой добавленной стоимости / М. Гуменюк // Экономист. - 2009. - № 11. - С. 42-45
2. Лазарева Е., Исследование закономерностей инновационных преобразований в региональной экономике / Е. Лазарева // Экономист. - 2009. - № 9. - С. 35-37
3. Структурні зміни та економічний розвиток України: монографія/ [Геєць В.М., Шинкарук Л.В., Артьомова Т.І. та ін]; за ред. д-ра екон. наук Л.В. Шинкарук; НАН України; Ін-т екон. т. К., 2011.-696 с.

Моїсєєва Ю.Ю.

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ

В контексті інноваційного розвитку економіки найбільшої результативності можливо досягти за умов наявності та ефективної реалізації інноваційних стратегій, які в свою чергу передбачають попередню оцінку інноваційних можливостей. Інноваційний потенціал є основою розробки стратегії розвитку як окремого суб'єкта господарювання так і регіону або країни в цілому. Для забезпечення ефективного механізму здійснення інноваційних перетворень необхідне теоретико-методичне осмислення сутності категорії «інноваційний потенціал». Останнім часом зростає науковий інтерес до цієї проблематики. Дослідження методологічних та прикладних аспектів управління інноваційною діяльністю, визначення сутності інноваційного потенціалу, його структури й складових відображено у наукових працях Д. Кокуріна [2], Л.К.Шаміної [5], Л.С.Мартюшевої [8], Е.Д. Дмитренко [7], М. Данько [6] та ін.. Але незважаючи на значну кількість тлумачень поняття «інноваційний потенціал», визначення його сутності та структури залишається актуальним завданням.

Метою статті є аналіз основних теоретико-методичних підходів до визначення інноваційного потенціалу та уточнення його сутності.

Складність визначення поняття «інноваційний потенціал» зумовлена багатоваріантністю тлумачень та складових цієї категорії у науковій економічній літературі.

Вільне володіння цим поняттям дасть змогу суб'єктам господарювання об'єктивно оцінювати свої можливості, розробляти нові напрями інноваційної діяльності, формувати ефективну стратегію інноваційного розвитку [7].

Термін «потенціал» виник від латинського слова «potentia» - сила. У загальному розумінні це означає джерела, можливості, засоби, які можуть бути використані для досягнення будь-яких цілей [3].

В економіку даний термін прийшов з фізики, де він характеризує величину потенційної енергії у визначеній точці простору [4].

Тепер звернемося до визначення поняття «інноваційний потенціал». Далі наведено декілька сучасних трактувань досліджуваної категорії, які згруповано та наведено в табл. 1.

Таблиця 1. -

Трактування поняття «інноваційний потенціал» окремими науковцями

№	Автори	Трактування
1	2	3
1	Балабанов І.Т.	сукупність окремих видів ресурсів, включаючи матеріальні, інтелектуальні, інформаційні та інші ресурси, необхідні для здійснення інноваційної діяльності
2	Мартюшева Л., Калишенко В.	сукупність організованих в певних соціально-економічних формах ресурсів, що можуть при певних діючих внутрішніх і зовнішніх чинниках інноваційного середовища бути спрямованими на реалізацію інноваційної діяльності з метою задоволення потреб суспільства
3	Савчук А.В.	сукупність усіх його ресурсів, які можуть бути задіяними у процесі здійснення інноваційної діяльності
4	Шутенко В.О., Городиський Т.І.	інноваційний потенціал регіону – це спроможність регіону, використовуючи наявні ресурси та інфраструктуру, створювати інноваційний продукт та впроваджувати його на ринок.
5	Кокурін Д.	інноваційний потенціал містить невикористані, приховані можливості накопичених ресурсів, які можуть бути приведені в дію для досягнення цілей економічних суб'єктів
6	Данько М.	інноваційний потенціал являє собою сукупність елементів, які необхідні для вирішення конкрет-

		них виробничих завдань та відображають готовність підприємства для їх рішення
1	2	3
7	Чухрай Н, Патора Р.	стан підприємства на певний період часу щодо інноваційних можливостей
8	В. Д. Волосатов, Ю. В. Бабанова	це спроможність створювати реальні цінності, які удосконалюють суспільство
9	Джаїн І.О.	сукупна здатність науково-практичних знань і практичного досвіду, які є в розпорядженні суспільства на сучасному етапі його розвитку
10	Шаміна Л.К.	це характеристика підприємства, яка відображає забезпеченість підприємства науковими кадрами і висококваліфікованими спеціалістами, сприйняття інновацій зовні і можливість реалізації нововведень у виробництві або організаційній структурі, ринковий потенціал, що влаштовує власника виробництва
11	Дмитренко Е.Д., Дробуш Н.В.	сукупність науково-технологічних, фінансово-економічних, виробничих, соціальних та культурно-освітніх можливостей країни (галузі, регіону, підприємства тощо), необхідних для забезпечення інноваційного розвитку економіки.
12	Райзберг Б.А., Лозовский Л.Ш., Стародубцева Е.Б.	інноваційний потенціал визначається як науково-технічний потенціал країни у вигляді науково-дослідних, проектно-конструкторських, технологічних організацій, навчальних закладів, персоналу та технічних засобів цих організацій

В сучасних наукових працях визначення категорії «інноваційний потенціал» зустрічається досить часто, але єдине та однозначне тлумачення сутності та його структури відсутнє.

Аналіз літературних джерел дозволяє визначити, що тлумачення даної категорії здійснюється з точки зору різних підходів. Більшість вчених (п.1-5 табл.1) використовують ресурсний підхід, який визначає інноваційний потенціал як сукупність необхідних ресурсів (матеріальних, інтелектуальних, інформаційних, науково-технічних, фінансових та ін..) для здійснення інноваційної діяльності. Безсумнівно, ресурси це основа формування інноваційного потенціалу.

На думку авторів ресурсний підхід є не досить повним, оскільки ресурси можуть біти використані по-різному. Ресурси, як об'єктивна компонента [1] інноваційного потенціалу, самі по собі носять потенційне значення та можуть дати результат тільки при поєднанні їх із працею, здатністю, досвідом, мотивацією, кваліфікацією, технологією, енергією. Останні можна визначити як

суб'єктивну компоненту, яка включає специфічні виробничі та управлінські знання, основні компетенції персоналу, креативність його мислення, мотивацію до інноваційної діяльності, інноваційно-орієнтовану культуру. Ефективна взаємодія об'єктивної та суб'єктивної компоненти буде сприяти досягненню інноваційної мети.

Кокурін Д. при визначенні досліджуваної категорії акцентує увагу лише на невикористаних та прихованих можливостях накопичених ресурсів. Але наявні можливості та ресурси також можуть бути використані в інноваційному процесі за умови ефективного функціонування системи та процесу управління. Проте Шаміна Л.К. при визначенні дефініції «інноваційний потенціал» більше уваги приділяє забезпеченості науковими кадрами та кваліфікації спеціалістів, що значно відрізняється від інших тлумачень.

Деякі вчені, наприклад Райзберг Б.А., наголошують на тотожності інноваційного та науково-технічного потенціалу. Погодитися з таким трактуванням важко. Безперечно, що ці поняття пов'язані, але вважаємо, що науково-технічний потенціал є однією із складових частин інноваційного потенціалу, оскільки він пов'язаний тільки із розробкою та впровадженням нововведень у виробництво. Потенціал ринкової реалізації нововведення включає інноваційний потенціал, при формуванні якого, особливу роль відіграє маркетингова і збутова політика фірми.

В рамках другого підходу (представники М.Данько, Н. Чухрай, Р. Патора, Волосатов Д.В., Бабанова Ю. В., І.О.Джаїн) інноваційний потенціал визначається вченими як здатність підприємства щодо досягнення цілей інноваційного розвитку. При цьому під здатністю розуміється наявність і збалансованість структури компонентів потенціалу, а під готовністю – достатність рівня розвитку потенціалу для формування інноваційної активної економіки.

На думку авторів, найбільш комплексно до визначення досліджуваного поняття підійшли науковці Дмитренко Е.Д. та Дробуш Н.В., які стверджують, що саме інноваційний потенціал складає ядро загального потенціалу держави чи підприємства й визначає його реальну потенційну можливість щодо здійснення інноваційного розвитку. До основних складових інноваційного потенціалу вони відносять інформаційну, кадрову, технологічну, науково-дослідну складові.

Багатоваріантність тлумачень досліджуваної категорії свідчить про неоднозначність в розумінні сутності інноваційного потенціалу, що ускладнює його оцінку та унеможлиблює управління ним, адже щоб управляти, треба мати чітке уявлення про сутність об'єкту.

З огляду на всі вище проаналізовані тлумачення пропонуємо наступне визначення. Інноваційний потенціал – це сукупність наявних матеріальних, науково-технічних, фінансових, інформаційних, інтелектуальних ресурсів та здатність до їх використання для досягнення певної мети розвитку. Аналіз досліджень сутності інноваційного потенціалу засвідчив, що дана проблема є досить складною та потребує подальших досліджень в частині визначення його структури.

Література

1. Волосатов В. Д., Бабанова Ю. В. Сущность и структура инновационного потенциала промышленного предприятия /Вестник Челябинского государственного университета. 2010. № 3 (184). Экономика. Вып. 24. С. 134–138.
2. Кокурин Д.И. Инновационная деятельность [Текст]/ Кокурин Д.И.– М.: Экзамен, 2001. – 575 с.
3. Начала современного естествознания. Тезаурус. — Ростов-на-Дону. В.Н. Савченко, В.П. Смагин. 2006. [Электронный ресурс] – Режим доступа:<http://estestvoznanie.academic.ru>.
4. Толковый словарь русского языка: В 4 т. — М.: Сов. энцикл.: ОГИЗ, 1935—1940. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://feb-web.ru/feb/ushakov/ush-abc/default.asp>.
5. Шамина Л.К. Инновационный потенциал предприятия [Текст] / Шамина Л.К.// Инновации, 2007. – № 9 (107). – С. 58-60.
6. Данько М. Інноваційний потенціал у промисловості України [Текст]// Економіст. –1999. – № 10. – С. 26-32.
7. Дмитренко Е.Д., Дробуш Н.В. Методичні підходи до визначення змісту поняття інноваційного потенціалу та його складових сучасна економіка: Випуск 3. [Электронный ресурс] – Київ: ДІПК, 2011. – 122 с. – Режим доступа: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Suek/2011_3/Drobush.pdf.
8. Мартюшева Л., Калишенко В. Інноваційний потенціал підприємства як об'єкт економічного дослідження [Текст] // Фінанси України. –2002. – № 10. – С. 61–66.

Найбороденко А.В.

УДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ НА ПРИКЛАДІ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ

Постановка проблеми. Найважливішим аспектом розвитку економіки Одеського регіону є впровадження інноваційних проектів. Інновації стають саме тим механізмом, який може дати і дає можливість забезпечити у всіх галузях виробництва процес розвитку Одеського регіону та забезпечити входження України до рівня високотехнологічних держав[1].

Наприклад, у розвинених країнах, за різними оцінками, від 75-100% приросту промислового виробництва забезпечується за рахунок інновацій[3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема інноваційного розвитку регіонів є достатньо вивченою в теоретичному аспекті сучасних вітчизняних та зарубіжних економістів. Докладно концепція формування регіональних інноваційних систем досліджена в роботах К. Фрімена, Б. Лундвалла, Р. Нельсона, Ю.Бажала, А. Гальчинського, Н. Гончарової, О.Пригожина. Зокрема, в роботах О. Гусева, М. Гамана розглянуто світовий досвід стимулювання інновацій в цілому і можливості його застосування в Україні.